

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

Konferencja pt.

„Zrównoważony rozwój jako warunek funkcjonowania turystyki wiejskiej”

10 kwietnia 2026 roku, Kielce

Dobre praktyki w wybranych krajach UE: Hiszpania, Włochy, Chorwacja, Łotwa i Estonia, Słowenia i Austria

**Ministerstwo
Sportu i Turystyki**

Zadanie publiczne pn. „Zrównoważony rozwój turystyki wiejskiej”
dofinansowano ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki

3 dźwignie, które zmieniają wiejskie destynacje

Adam Mikołajczyk

Europejski
Instytut
Marketingu
Miejsc

Co łączy te trzy miejsca?

Bagno w środku Estonii

Trudno dostępne torfowiska i mokradła — pozornie bez wartości turystycznej

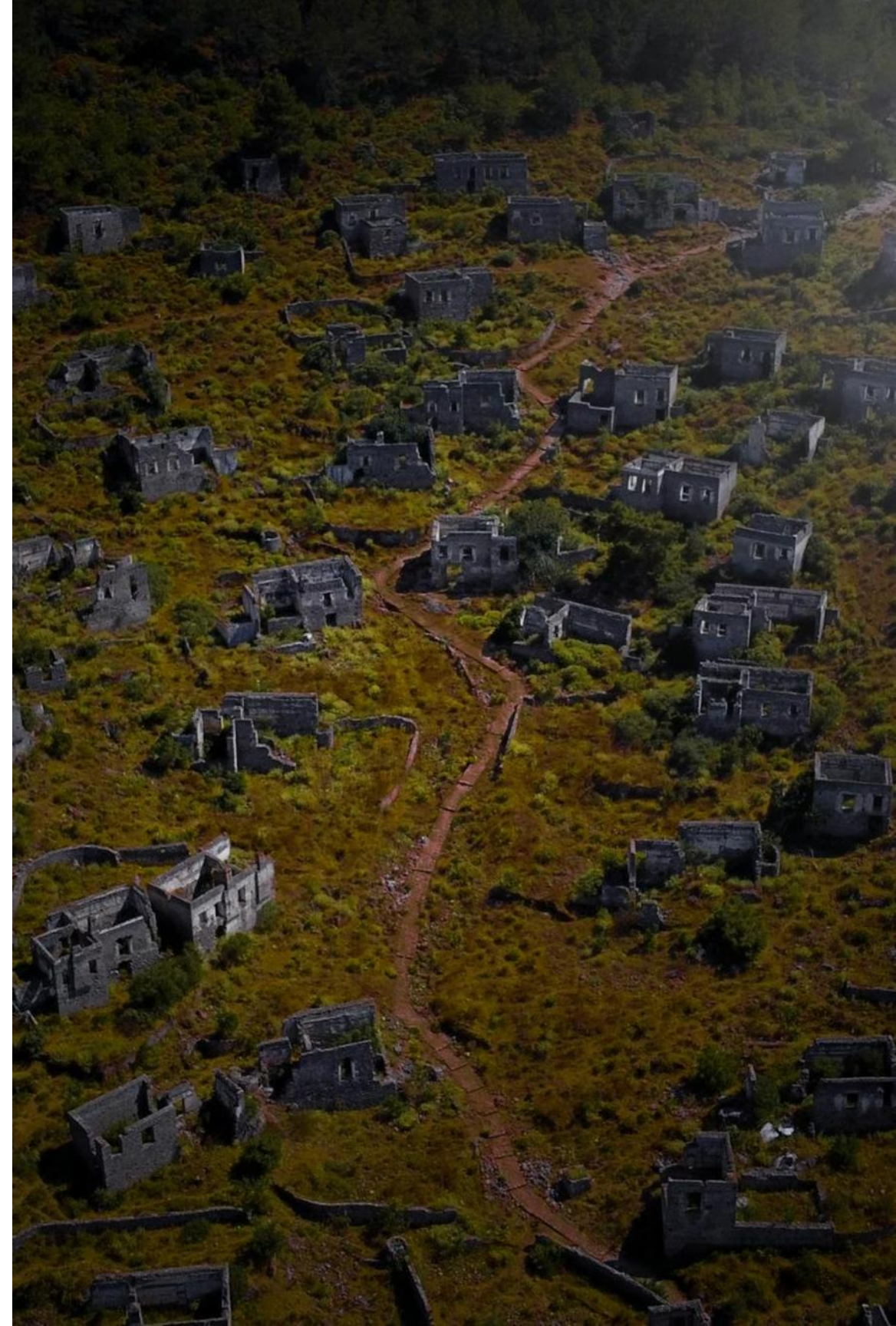
Opuszczona wioska w południowych Włoszech

Wyludnione miejscowości z rozpadającą się infrastrukturą

Peryferyjny region w Chorwacji

Brak centrum turystycznego, brak rozpoznawalności na mapie

Wszystkie trzy wygrały globalne rankingi zrównoważonej turystyki.
Wszystkie trzy są dziś cytowane przez Komisję Europejską lub organizacje międzynarodowe jako przykłady do naśladowania.
Żadne nie zaczęło od dużego budżetu z UE.

3 dźwignie, które powtarzają się w każdym sukcesie

Analiza ponad 15 historii sukcesu z 7 krajów UE ujawnia jeden powtarzający się wzorzec – trzy kluczowe dźwignie transformacji wiejskich destynacji turystycznych.

DŹWIGNIA 1: TOŻSAMOŚĆ

Znajdź to, czego nie ma nigdzie indziej

DŹWIGNIA 2: STANDARD

Certyfikacja jako infrastruktura rynkowa

DŹWIGNIA 3: SIEĆ

Ekosystem bije pojedyncze miejsce

EE Estonia

SI Słowenia

AT Austria

LV Łotwa

HR Chorwacja

IT Włochy

ES Hiszpania

DŹWIGNIA 1

TOŻSAMOŚĆ

„Znajdź to, czego nie ma nigdzie indziej – i nie zamieniaj tego w coś zwykłego”, Estonia, 1992

Jeden człowiek. Bagno. Łódź.

Aivar Ruukel zaczyna wozić turystów przez bagna Soomaa łodzią wydrążoną w pniu drzewa.

- Park Narodowy Soomaa: torfowiska, mokradła, rzeki — Ramsar site i Natura 2000
- Wszyscy widzieli trudno dostępne bagna. On zobaczył **produkt turystyczny**.
- Usługi: wycieczki kajakowe, chodzenie po torfowiskach, kick-bike — niskoemisyjne, celowo nieskalowalne.

„Nie próbowałem budować hotelu. Próbowałem pokazać, co jest tutaj wyjątkowe.”

30 lat później: UNESCO i model dla Europy

1

2000

Aivar Ruukel inicjuje krajowy system jakości ekoturystyki „Estonia – The Natural Way”

2

2010

Organizator pierwszej Europejskiej Konferencji Ekoturystycznej w Pärnu

3

2021

Tradycyjna łódź **haabjas** wpisana na listę UNESCO niematerialnego dziedzictwa kulturowego

4

2023

Estonia awansuje o **5 miejsc** w Sustainable Travel Index

💡 „Piąty sezon” – wiosenne powodzie, które wszyscy traktowali jako problem, stały się unikalną atrakcją turystyczną. Produkt zbudowany z „wady”.

Ten sam wzorzec: tożsamość najpierw

ES Hiszpania — Comarca de la Sidra, Asturias

- 6 gmin, kultura cydru asturyjskiego
- 2024: UNESCO niematerialne dziedzictwo kulturowe
- Cydr = narzędzie ochrony krajobrazu wiejskiego i zakotwiczenia ludności

„Cydr utrzymuje populację na wsi i kształtuje krajobraz”

LV Łotwa — Green Certificate od 1999

- 1/3 przychodów certyfikowanych gospodarstw pochodzi z usług ekosystemowych
- Las, bagno, rzeka → produkt turystyczny, nie tylko tło
- 80+ obiektów; certyfikacja bezpłatna i otwarta

Natura jako rdzeń oferty, nie dekoracja

Podsumowanie: Tożsamość to nie slogan

To coś, co istnieje zanim przyjedzie turysta.

Twoje zadanie: zobaczyć to, co już jest — zanim zmienisz to w coś „normalnego”.

Nie twórz od zera

Tożsamość miejsca jest już obecna w krajobrazie, tradycji, języku, smaku i rytmie życia lokalnej społeczności.

Nie ujednolicaj

Największym błędem jest zamiana unikalnego charakteru miejsca w produkt „normalny” — taki jak wszędzie indziej.

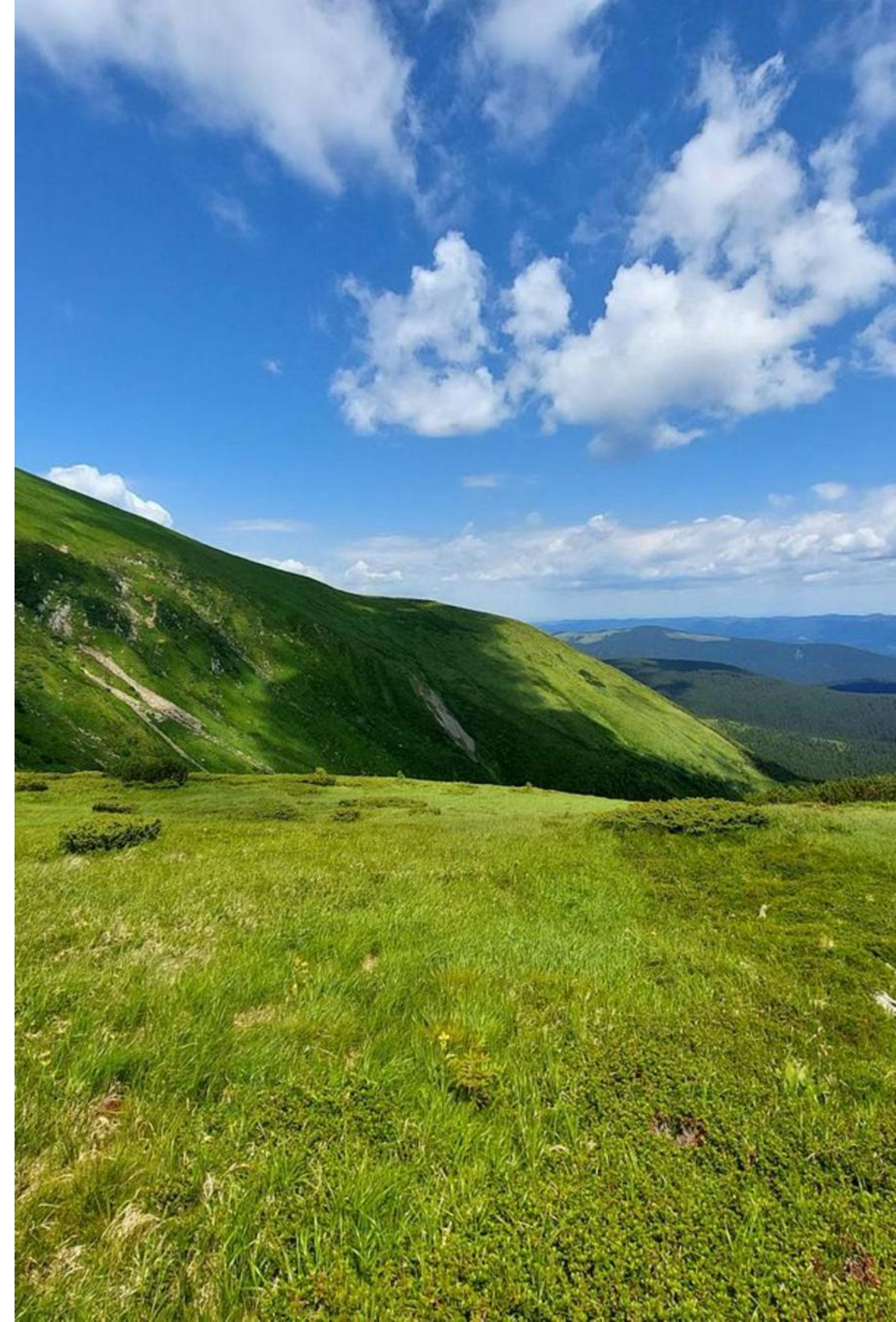
Pytanie do przemyslenia

Co w Waszym regionie jest wyjątkowe właśnie dlatego, że jest lokalne?

DŹWIGNIA 2

STANDARD

*„Certyfikacja nie jest biurokracją – to infrastruktura rynkowa”,
Słowenia, 2015.*

Jeden parasol nad całą turystyką.

SI Słowenia

Green Scheme of Slovenian Tourism (2015)

Jeden standard dla wszystkich uczestników rynku turystycznego – od gmin po restauracje.

- Certyfikacja oparta na kryteriach GSTC → wiarygodność na rynkach międzynarodowych
- Małe przedsiębiorstwo zyskuje globalną wiarygodność pod jednym parasolem marki
- Logarska Dolina–Solčavsko: Top 100 najbardziej zrównoważonych destynacji świata (2021)

„Jeden parasol marki = małe przedsiębiorstwo ma globalną wiarygodność”

Wyniki 2025

280

Posiadaczy znaku

58

Certyfikowanych destynacji

160

Obiektów noclegowych

30

Restauracji

✓ Gminy

✓ Hotele

✓ Parki naturalne

✓ Agencje turystyczne

Ten sam wzorzec: standard jako skala

AT Austria — Urlaub am Bauernhof

Ogólnokrajowa sieć certyfikowanych gospodarstw agroturystycznych

9 000+

Certyfikowanych farm

84 500

łóżek

361M

USD przychodów (2023)

Prognoza: 843 mln USD do 2030 (CAGR 12,9%)

Silne regiony: Styria, Salzburg, Tyrol

Centralna platforma rezerwacji +
certyfikacja jakości = przewaga rynkowa

HR Chorwacja — wielopoziomowy system

Dalmatia Green

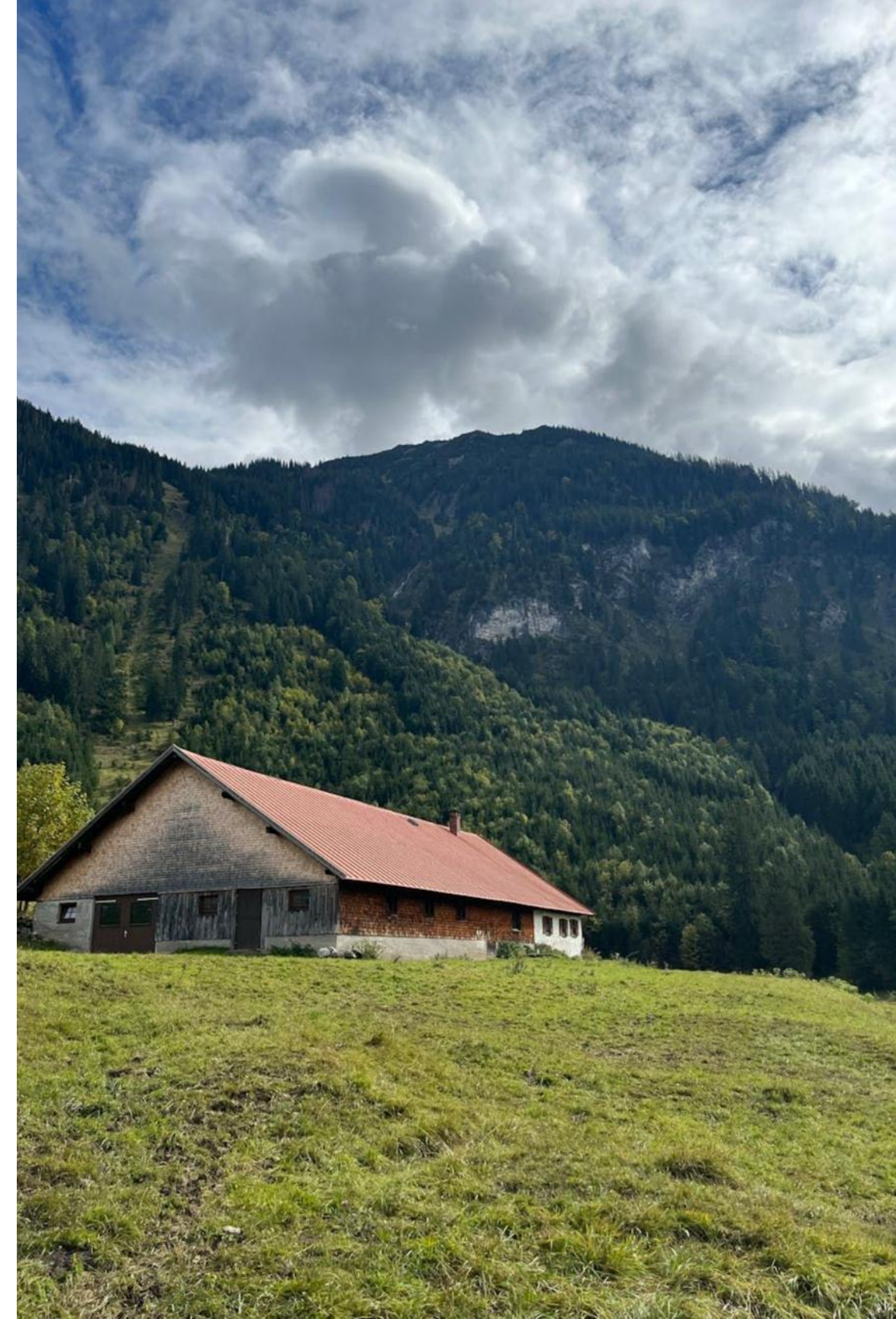
Krajowy certyfikat dla małych obiektów noclegowych

Istria — GSTC 2026

Pierwsza śródziemnomorska destynacja z tym statusem, członek GSTC od 2026

Lika Quality

160 certyfikowanych produktów lokalnych

Podsumowanie: Standard to nie ograniczenie dla małych

To jedyna rzecz, która pozwala małym konkurować z dużymi.

Jeden certyfikat

Dostęp do sieci, rynku i wiarygodności jednocześnie

Globalny parasol

Mały obiekt pod parasolem Urlaub am Bauernhof lub Slovenia Green ma globalną rozpoznawalność

Widoczność

Bez standardu jesteś niewidoczny – nawet jeśli Twój produkt jest doskonały

 9 000 austriackich farm nie wygrało rynku indywidualnie. Wygrało jako system.

DŹWIGNIA 3

SIEĆ

*„Jedno miejsce przegrywa. Ekosystem
wygrywa.”, Chorwacja. Region Lika.*

Lika – region bez mapy turystycznej

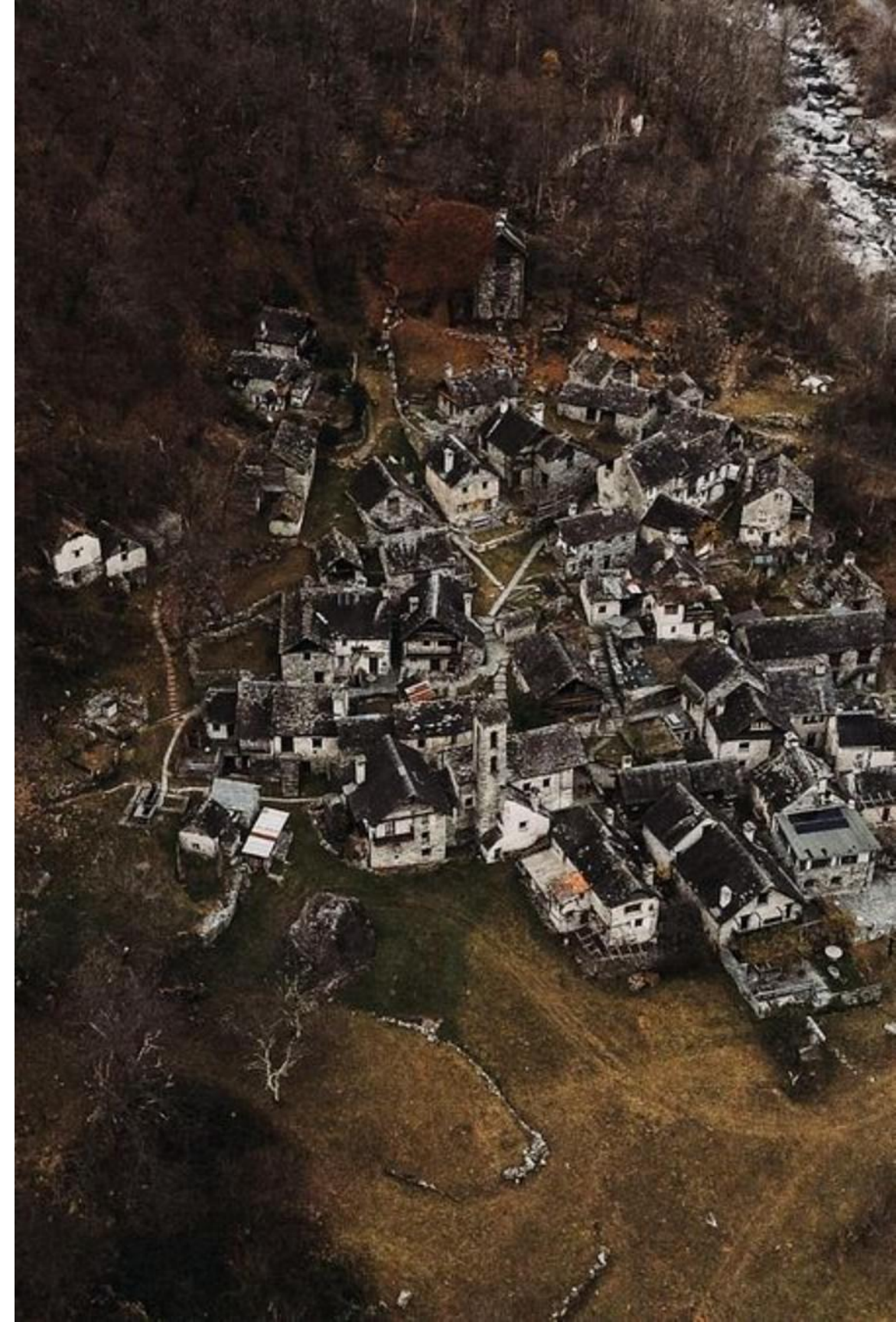
HR Chorwacja

Lika leży między Zagrzebiem, Rijką i Zadarem – bez centrum administracyjnego, bez marki, bez turystów.

- Depopulacja przez dekady
Wyludnienie i brak perspektyw przez wiele lat
- „Peryferia” we własnym kraju
Uważana za margines przez samych Chorwatów
- Niewidoczna na mapie
Kiedy mówiono „Chorwacja” – myślano „wybrzeże Adriatyku”. Lika nie istniała na żadnej turystycznej mapie.

„Wszystkie nasze atuty były niewidoczne, bo nikt ich nie połączył.”

– Petra Kovačević, lider klastra Lika Destination

Lika Quality: kiedy smak staje się marką destynacji

HR Chorwacja

Projekt INTEGRALIKA 2020

5-letni program brandingowy regionu

- Klaster Lika Destination zarządza certyfikacją i promocją
- Certyfikat „Lika Quality” dla lokalnej żywności, napojów i pamiątek
- 160 produktów z certyfikatem
- Teren krasowy daje unikalny smak: *„Jeśli jest produkowane w Lice – naprawdę smakuje wyjątkowo”*
- Rolnictwo + turystyka = jedna tożsamość destynacji

Sieć bije punkt — trzy inne przykłady

IT Włochy — Borgo Tufi, Castel del Giudice

Lata 90.: w wiosce zostało jedno zwierzę. Inicjatywa lokalna: 36 opuszczonych stodół i stajni → **albergo diffuso** (rozproszony hotel). Ekologiczny sad jabłkowy 35 ha, restauracja z produktami lokalnymi, centrum wellness. Dziś: dobra praktyka Interreg Europe — model rewitalizacji cytowany przez Brukselę.

SI Słowenia — Green Gourmet Route

700 km szlaku rowerowo-kolejowego: Lublana → Goriška Brda → Dolina Vipava → Kras. Slow travel: rower + pociąg + lokalna gastronomia. Zbieżny z pierwszymi gwiazdkami Michelin i tytułem European Region of Gastronomy 2021.

ES Hiszpania — Aínsa + Zona Zero Pirineos

Sieć szlaków mountain bike jako infrastruktura całej destynacji. UN Tourism **Best Tourism Village 2024**. Region Sobrarbe: 4 oznaczenia UNESCO World Heritage — jeden z 3 miejsc na świecie.

Podsumowanie: zmień pytanie

Pytanie nie brzmi: „Czy moja agroturystyka jest dobra?”

Pytanie brzmi: „Do jakiej sieci należy?”

1

Jedno gospodarstwo

= Produkt

2

Klaster

= Destynacja

3

Certyfikowana sieć

= Marka na rynku globalnym

❏ *Lika Quality nie sprzedaje „jabłek z Liki”. Sprzedaje „smak krasowego regionu, którego nie możesz znaleźć nigdzie indziej”.*

Synteza: 3 Dźwignie · 7 Krajów · 1 Wzorzec

TOŻSAMOŚĆ

Soomaa Estonia · Asturias UNESCO Hiszpania · Green Certificate Łotwa

STANDARD

Slovenia Green (280 podmiotów) · Urlaub am Bauernhof Austria (9 000 farm) · Dalmatia Green Chorwacja

SIEĆ

Lika Quality TOP100 Chorwacja · BorgoTufi Włochy · Gourmet Route Słowenia · Aínsa Hiszpania

Każdy sukces

Działał na co najmniej jednej dźwigni

Najtrwalsze sukcesy

Działały na wszystkich trzech jednocześnie

Diagnoza dla Polski

Co z tego wynika dla nas?

 Tożsamość

Mamy zasoby. Brakuje odwagi, by nie zamieniać ich w coś „normalnego”

 Standard

Mamy kilka certyfikacji. Brakuje jednego parasola z siłą marki

 Sieć

Mamy miejsca. Brakuje klastrów z własną tożsamością

 Nie brakuje nam zasobów. Brakuje nam narracji, która je połączy.

Żadna z przytoczonych dziś historii nie zaczęła się od budżetu. Każda zaczęła się od jednego pytania:

„Co tu jest, czego nie ma nigdzie indziej?”
